מעברים

גלעד אדלשטיין | שי עיד אלוני | גיא גולדשטיין | נועה היימן | רקפת וינר-עומר | אורית חסון-ולדר | ארז ישראלי | שלומית ליוור | שחר מרקוס | רן סלוין | טל פרנק | חווה ראוכר

אוצרת: גלית סמל

שי עיד-אלוני, "בלוק 14", 2003, טכניקה מעורבת, 180X250 ס"מ. פסקול: בניה רכס.

"בלוק 14" הינו מבנה ארכיטקטוני המתעסק בסוג של מגורים. מבנה זה מושתת על מערכת יחסים בין גוף וחלל ומשתנה בהתאם לתנועת הגוף שבתוכו. הגוף נמצא במצב של האיבקות אינטנסיבית עם הקונסטרוקציה, המצריכה ממנו פעולות אקטיביות, כמו: כניסה, יציאה, סגירה, פתיחה, טיפוס, ירידה, עלייה וכו', מסע מתמשך שלא ברור האם יגיע אי-פעם אל סיומו.

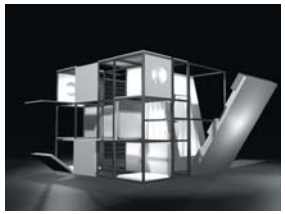

שחר מרקוס ונועה היימן, רחיקת נקודת השיווי, 2004, מיצב/מיצב, טכניקה מעורבת, 60X300 ס"מ.

נקודת המעבר שמסביב לה מיצב זה מתרחש, נעה סביב מערכת יחסים של אנרגיות בין מזין ומזון. מעבר ממצב של קבלת חמצן למצב של העברת חמצן וחוזר חמצן. נוצר מעבר ממצב של תפקוד לא-מודע לתפקוד מודע במערכת הנשימה. גדש תיאום במעבר של המים המהווים מוליכים של אנרגיה, הדורש איזון אנרגטי בין שני הפרפורמרים. השאיפה להגיע אל נקודת השיווי שבה גם הדגים וגם בני-האדם יוכלו לנשום, נתונה תחת מעבר תמידי של נוזלי הולכה על-מנת לשמור על איזון וחלוקה שווה.

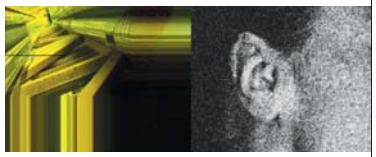

רן סלוין, INVISIBLE HARMONIES, 2005, הקרנת וידאו 9 ד'.

קליטה של פרגמנטים תוך כדי מעברים במרקם האורבני ומציאת הרמוניות נסתרות ביניהם, מאפיינת את עבודתו של סלוין. רצף של מחברים בין חלל, זמן ותחושות. נוגעים מתהליך של מעבר שאיננו מודע לעצמו.

רקפת וינר-עומר, "האמנית מנסה לעבור", 2005, וידאו אינסטליישן, מיטה 70X190X77 ס"מ; וידאו 2.15 דק'; 2.40 דק'.

במיצב זה נוצרים מעברים אבסורדיים, פרדוקסליים, מנוחכים ולא נחוצים. הקיונן - כאתר של מעבר, שבו מצטלבים אנשים, רעיונות וסיטואציות, כמקום התרחשות העמוס בקקפוניה של צלילים ודימויים, בו מתרחשות טרנספורמציות צריכה, הינו אתר מעבר שיקרי היוצר אשליות וחלומות. תחושת הזמן מתעמעמת, כמו דשדוש הכפכפים במי האמבטיה, במקום שאין ממנו מעבר ואין מוצא וכמו במעבר לשום מקום דרך מכונית הצעצוע ודרך הגדר.

אורית חסון-ולדר, תקרה על עגלה, 2005, מיצב, צילום ועגלת הובלה, 100X150X70 ס"מ.

במיצב זה בוחנת חסון-ולדר מצב של יציבות וסדר מול שיבוש היציבות והפרעת הסדר. תקרה - כמשהו יציב שפתאום מוזז ממקומו, מהווה דיסטורציה של המציאות. קיימת דיאלקטיקה בין ארעיות ליציבות. עגלה כאוייקט נייד פונקציונאלי, זמין ושימושי, מסמנת תנועה ושינוע, אך גם הופכת למעין מגש או כן ציור המגיש לצופה פרגמנט מן המציאות. התקרה המוצגת בזזית אלכסונית, מסמנת גם היא תנועה ומצב של מעבר דרכה.

בית האמנים ע"ש יוסף זריצקי, רח' אלחריזי 9 ת"א, 64244 טל. 03-5246685
התערוכות בסיוע המועצה הציבורית לתרבות ואמנות מדור לאמנויות פלסטיות

עמותת הבוריקה והמסרים תל-אביב

שלומית ליוור, "מקצף הגלים", 2003, ארבעה צילומים, 67X90 ס"מ כ"א.

בעבודה זו נקודת המעבר הינה מופשטת: הגוף מיטלטל בין חיים - למוות - לחיים. הדמות נראית כמי שנפרדת מן החיים ובו בעת כמי ששבה אליהם. המים כיסוד הקיום וכסימבול לרחם וליצירת חיים חדשים בתיתוסים רבים, מסמן כאן טריטוריה של מעבר. אלמנט הסיכון הכרוך במשחק ההתנסות במוות, מביא לתהליך של היטהרות, לידה מחודשת, צמיחה וגדילה.

מעברים

התערוכה באה לבחון כיצד אנו מתמודדים עם מצבים הנחשבים כטריוויאליים בחיינו. ההתמודדות הכרוכה בשיוויים משפיעה עליונו רבות לטוב וגם לרע, דורשת מאתנו כוחות נפש עצומים ומקנה לנו מצד שני גם כוח להמשיך הלאה.

בכל חיינו של אדם מתרחשים מעברים פיזיים ורוחניים כאחד. לעתים יראה האדם לשמר חלק מעברו ולקחתו עמו הלאה בחיינו, כששימור הזיכרון כנושא הכרחי, תמציתי וחיוני לחיינו, יעסוק באופן בלתי פוסק בצירוף מחדש של מרכיבים קיימים, כמו - זכרון, ביוגרפיה והסטוריה. לעתים יראה אותו אדם למחוק עקבות ולהשאיר הכל מאחוריו, כשלעתים יכולה להשתלט תחושה של התרוממות רוח, של שבע רצון, עוגן ממלא הגורם לאופוריה, או לחלופין תחושה של אובדן, שינוש יציבותו ההסטורית, התרבותית והפסיכולוגית וערעור ביציבות של טעמיו, ערכיו וזכרונותיו שיביאו לקודת משבר .

הצצת שתי תמונות המתארות את המצב הקודם והמצב הנוכחי, יוצרת ביניהן דו-שיח כשכל אחת מנסה להגדיר את המקום שבו היא נמצאת והמהם השיוויים שחלו. לצופה מתאפשרת הצצה קלה אל נכסיו התרבותיים, זכרונותיו וחלומותיו של האמן, הצצה המאפשרת חשיפה באופן מודע. ההתרחשויות הללו הן תיעוד הריאליסטי של הקיום והגדרה מחודשת שלו בתידת הצורך. הצגת המעברים גורמת למתח: מרחבי ההתבוננות משתנים, הגבולות נפרצים. מכאן מתחיל אצל הצופה החיפוש אחר אתר האובדן, התפר, החתך, ההתרקנות וההתפוגגות.

בעבודת האמנות יכול להתרחש גם מפגש בלתי אמצעי בין המעברים. "שלב ביניים" זה מדגיש מפגש כמעט בלתי-אפשרי ברמת הזיכרון שלו. עבודת האמנות ממחישה מעבר של תדרים, עקבות ודפוסים נפשיים המשולבים זה בזה, מעבר ממה שאחרת היה לגמרי אבוד - "מאחר מדרי" או שסרם נולד והוא עדיין בפוטנציה - "מוקדם מדי". בנקודת מפגש זו, יכול העתיד באופן טראומטי לפגוש את העבר וכך גם להפך. כמו כן גם המקום שבו מתרחשת נקודת מפגש זו, יכולה להיות פרדוקסלית.

בחינת המעברים תיעשה על-ידי בדיקה של אזורי חיכון/קשר בין פרטי לציבורי, בין חפץ-אובייקט לבין "אמנות", מעבר בין חוץ לפנים, מעבר בין הממשי-מוחשי-מישושי אל הווירטואלי והאשלייתי, וכו'. למעברים - משמעויות של קווי תפר, קשרים עמודיים בין חוויה אחת לאחרת. תופעות המעבר לפי וויניקוט מציינות פעולות יצירתיות של העצמי האמיתי המשלבות, כמו אובייקט המעבר, בין מציאות חיצונית לפנימית, מאפשרות לאדם העושה בהן שימוש להרגיש תחושה של שליטה ועוזרות לו להתמודד עם החרדה שלו נוכח התמודדות עם המציאות. אם מפאת ערכם הטראומטי הנבוה של האירועים, האמן עצמו אינו יכול נפשית להכיל את כל ה"פצעים" שלו, הרי שדפוסי החותם "שלו" יירשמו בהצלבה כעקבות. לעתים היזכרות אובסטיבית בעבר יכולה ליצור קקפוניה עמוסה של צלילים ודימויים בתוך העבודה. יוגן בספרו "חלומות, זכרונות, מחשבות" מגדיר את האובסטיה כהתמקדות בנושא מסוים, נקודה מסוימת בעייתית באישיות או בעבורה שקשה להתגבר עליה .

חלק מהמעברים יתרחשו ברמה המנטאלית וחלק יתממשו באתר הממשי (בנוף-מקום-שטח-חלל תצוגה). חלק מהפיזיות של הדימויים "האמיתיים" יכולה להשתנות ולהתחלף ומושפעת מגורמים שונים. שאלת הגבולות המוגדרים של המעברים היא שאלה חסרת מענה מדויק ומובהק מהסיבה הברורה מאליה: אין גבול ואין קו-גבול (ממשי או מנטאלי).

גלית סמל

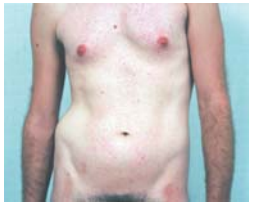

ארז ישראלי, דיוקן עצמי בגיל 30, 2005, תיבת עץ מוארת וצילום, 62X50X12 ס"מ.

עבודה זו עוסקת בטקס מעבר מגבריות לנערות. תלישת השיער מסמלת ויתור על סממן גברי מצ'ואיסטי וחיבור לנשיות. המעבר בין כאב לעונג הוא זמני ובדומה לכך גם מצב האושר. מחיר האושר ניבנה דרך הכאב. הכמיהה לגוף הנערי מזוהה עם יופי אידיאלי נשי והזדהות עם מקום נשי, רך.

גלעד אדלשטיין, EMOTION SCRIPTS, 2003, מיצב אינטראקטיבי.

במיצב אינטראקטיבי זה מומחשים מצבים של מעברים פיזיים המתרחשים בו-זמנית עם מעברים רוחניים ועם הרצון לשינוי אישי. חשיפה של זיכרונות ורצונות אישיים נגלים תוך כדי מעבר במדרגות הנעות. תוך כדי כך נבחנים מצבים טרוויאליים בחייהם, התמודדות המשמרת מרכיבים קיימים של ביוגרפיה וזיכרון וגם כרוכה בתחושת ערעור היציבות. כניסת הצופה למחשבותיו של אותו אדם ברגע הקריטי של המעבר, מאפשרת לו לתהות על בעיותיו ומתרוצותיהן. ייתכן וההחלטות שנוצרו תוך כדי המעבר במדרגות לא היו נוצרות אילמלא אנשים אלו לא היו עוברים בהן.

המסך בחסות: ישותים מסכי מגע

טל פרנק, "מא-חור", 2004, מיצב, טכניקה מעורבת, מיטה זוגית 190X40 ס"מ; מיטת יחיד 120X60 ס"מ; וידאו 3 דק'.

11,000 חודים מחודדים של עפרונות פוצעים את הבדים שעל המיטות. פעולת המעבר בין דו-מימד לתלת-מימד היא פעולה אלימה והרסנית. פעולת החירור הסיזיפית מקבילה לתפירה הנשית, אולם הוכפת כאן לפעולה גברית חודרנית פוצעת. נוצר מעבר בין האמצעי של הציור לבין המטרה שלו. הגבולות בין הציור לפיסול הויטשטש. המעבר בין עונג לכאב הוא מעבר דק, כמו גם קו התפר בין חודרניות לסיזיפיות ובין אובסטיה לסימביוזה.

גיא גולדשטיין, "עם ישראל חי" (סדרה), 2002, צילום, הדפס צבע ומסגרות ויטרינה, עבודה ראשונה 52X35 ס"מ; עבודה שנייה 35X23 ס"מ; עבודה שלישית 155X100 ס"מ; עבודה רביעית, שישית, שביעית 215X70 ס"מ; עבודה חמישית 77X23 ס"מ.

האירועים המצולמים בעבודות אלה הם תחנות אישיות בחייו של האמן, אך מהווים גם תחנות מעבר בחיים הציבוריים שלנו. דו-השיח שנוצר בין התמונות מתייחס לאותן השנים שבהן צולמו, כאשר ההווי המשפחתי (לידה, יום-הולדת, פורים, יום העצמאות) מלווה באסון שרפת מקום עבודתו של אביו ומקביל לחוויות טראגיות שמלוות את המציאות הישראלית לכל אורכה. התיעוד הריאליסטי של הזיכרון הפרטי - מול הציבורי, של הפריחה - מול ההרס, מסתיים בתהליך בו עברו הילדים מהתחנות היומיומיות הפרטיות שלהן, אל תוך האתר השרוף, החרב.

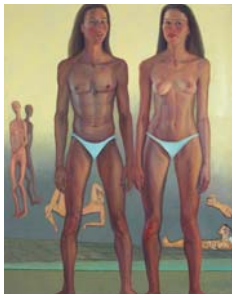

חווה ראוכר, "בדמותה ובצלמה", 2002-2005, שמן על בד, 135X180 ס"מ.

ציור זה עוסק בחיפוש אחר הזהות המינית. בניגוד לכתוב בתנ"ך, כאן נברא הגבר מתוך האשה. סימני זיהוי חיצוניים מתחישים את המעבר מאשה לגבר, אולם עדיין לא ברור לחלוטין עניין איבר מינו. הבחירה בין הזהויות קשורה לאימוץ זהות, להגדרתה בגוף ובנפש ולשיקוף של רוח הזמן. נושא ההתלבטות בשאלת הזהות המינית מופיע עוד מימי ראשית התרבות המערבית וגם באמנות הישראלית הבכשוויים במגוון רחב של מגמות, ביטויים ואופנים. חילופי זהויות ומינים מבקשים להגדיר מחדש את המציאות בהגדרה שיסודה במיזוג של יסודות שונים, מנוגדים או סותרים.